

Előterjesztés a Képviselő-testület ülésére

Tárgy: az „Urban Green Belts” nemzetközi projekt eredményei és annak további fejlesztési javaslatai

Tisztelt Képviselő-testület!

A városi zöld felületek védelme komoly kihívást jelent a legtöbb önkormányzat számára, miközben a zöldvagyronról való gondoskodás kiemelten fontos egy élhető és fenntartható település esetében. A Hegyvidéki Önkormányzat ezt a célt szem előtt tartva nyújtott be sikeres pályázatot többek között EU-s forrásokra is az Interreg Central Europe program keretében. A két körös pályázati rendszerben 621 pályázatból végül 35 pályázat nyert el támogatást, köztük a Városi Zöldövezetek (Interreg Central Europe – Urban Green Belts) nemzetközi projekt.

Az Önkormányzat a 2016 júniusában indított és 2019. május 31-én záruló nemzetközi projekt vezetőjeként, hét európai ország tízenöt városával és szakmai szervezetével együttműködve, olyan innovatív módszerek kidolgozásába kezdett, amikkel a meglévő zöldterületeket fenntartható módon, a helyi közösségek bevonásával lehet megőrizni, kezelni és fejleszteni.

A városi zöldterületek kezelése komplex folyamat, ami több megközelítésből is vizsgálható. A projektben részt vevők a térinformatikai rendszerek (GIS) alapján történő területrendezéssel, a zöld területek tervezésében és fenntartásában kiemelten fontos szerepet játszó közösségek, helyi lakosság bevonásával, valamint a közigazgatás különböző szintjei, különféle szakmai szervezetek közötti együttműködés kérdéseivel is foglalkoznak. Ezekkel az ismeretekkel, a partnerek tapasztalatainak és gyakorlatainak megismerésével a kerületi zöldfelületek fejlesztésének és fenntartásának újszerűbb, az együttműködésre és a közös felelősségvállalásra az eddiginél jobban építő, fenntarthatóbb rendszerét alapozhatjuk meg.

A Hegyvidéken számos olyan kis méretű zöldfelület, zöld sáv található, ami korábban nem állt parkfenntartói kezelésben, és a magáningatlanokhoz tartozó utcai zöld sáv kategóriájába sem sorolható (pl. útkereszteződések melletti vagy lakóingatlanoktól távolabb eső zöldszigetek). Az Önkormányzat a Városi Zöldövezetek projekt keretében 2017 tavaszán kezdte meg ezen kisméretű zöldfelületek megújítását, első lépésként beültetési terveket készítve közel harminc területre, kiemelt figyelmet szentelve az egységes megjelenésnek, a szárazságtűrő és őshonos növényfajok telepítésének. Ezeknek a területeknek a gondozását, kezelését az önkéntes gondnoksági program keretében kerületi iskolák, lakóközösségek, magánemberek, vállalkozások vagy civil szervezetek vállalhatják el. A területek beültetésénél a tervező folyamatos szakmai segítséget nyújt, emellett az Önkormányzat munkatársai folyamatosan felügyelik a kezelésük alá tartozó kis zöld felületeket.

A „Zöldfelület Gondnokság Program” keretében az önkéntes jelentkezők saját maguk javasolhatnak a programba bevonható közterületi zöldfelületeket, amelyet szívesen vennének gondozásba. A javaslatokat a Zöld Iroda bírálja el, majd – ha a kijelölt terület minden szempontból megfelelő – együttműködési megállapodást kötnek. Az aktív közösség, intézmény vagy szervezet a saját maga által karbantartott helyszínen kap egy információs táblát, amin jól láthatóan fel van tüntetve a terület gondozója. A gondnoksági program lényege a zöldfelületek növelése, fenntartása és fejlesztése mellett az ehhez kapcsolódó helyi szemléletformálás és a közösségi bevonás elősegítése.

A projekt során a kerületi fákra, fasorokra is kiemelt figyelmet fordítottunk; szakértők bevonásával fasor-pótlási stratégiát dolgoztunk ki a kerületre, illetve a Nemzetközi Dendrológiai Alapítvány szakmai felügyeletével elindítjuk a „Hegyvidéki Csemete- és Suháng Programot”, amelyben az előnevelt faiskolai fák helyett fiatal, iskolázatlan facsemeték telepítését kezdjük meg a kerületben. Ezek a facsemeték – suhángok – várhatóan jobban alkalmazkodnak az ültetési, élőhelyi körülményeikhez, mint az idősebb facsemeték és megfelelő körülmények esetén növekedésükben gyorsan utolérik többször iskolázott társaikat. Szintén a projektnek köszönhető a Zöld Iroda egyik fő tevékenységét jelentő Zöld Információs Pont kialakítása és működtetése, amely a lakossággal való intenzív és hatékony, tájékoztató, szemléletformálási feladatokat látja el. Az elmúlt években számos sikeres környezetvédelemmel, fenntartható életmóddal kapcsolatos eseményt szerveztünk a projekthez kapcsolódva és több hazai, illetve nemzetközi pályázatot indítottunk el a környezetvédelem és fenntarthatóság területén.

A projekt lezárásához közeledve, szeretnénk a három éves tapasztalatok alapján az alábbi intézkedési javaslatokat megtenni, melynek célja egyfajta iránymutatás kijelölése az Önkormányzat zöldfelületek kezelésével kapcsolatos jövőképehez:

1. Javasolt a kerület közterületi zöldfelületeinek fejlesztése és lakossági szemléletformálás az alábbi tevékenységekkel:
 - a. Zöldfelület Gondnokság Program fenntartása és fejlesztése
 - minél több elkötelezett helyi lakó vagy szervezet programba való bevonásának támogatása;
 - az Önkormányzat támogatja a zöldterületek minőségének, a biológiai sokféleség szempontjának figyelembevételével történő, fenntartható fejlesztését;
 - a kerületi lakókkal való hatékony és közérthető kommunikáció a zöldfelületek fontosságáról és azok fenntartható kezeléséről;
 - az Önkormányzat szakmai tanácsadással, igény szerint – és költségvetési forrás rendelkezésére állása esetén – beültetési tervek elkészítésével, növények, esetlegesen kertészeti eszközök biztosításával segíti az önkéntes gondnokok munkáját;
 - a közterületi zöldfelületek közösségi részvételi tervezésének további előmozdítása javasolható.
 - b. A kerület faállományának megújítása és folyamatos fenntartása, valamint az ezzel kapcsolatos lakossági kommunikáció fejlesztése
 - a Hegyvidéki Csemete- és Suháng Program fejlesztése és továbbvitele (őshonos facsemeték ültetése a kerület kezelésében lévő utcák fasorainak pótlásakor)
 - a fák pótlásakor előnyben kell részesíteni a klíma- és várostűrő, valamint őshonos fajok telepítését;
 - a program megerősítése érdekében új ültetési helyszínek kijelölése indokolt a kerületi fakataszteri felmérés eredményeinek figyelembevételével;
 - a helyi lakók, lakóközösségek bevonása részvételi tervezés segítségével a fapótlás folyamatába és a fák fenntartásba;
 - a fasorok/fák megújítása, esetleges kivágása esetén az Önkormányzat hatékony tájékoztatást és párbeszéd jellegű kommunikációt folytat a lakosság felé;
 - szemléletformáló, ismeretterjesztő jellegű rendezvények szervezése a városi fák kezelése és védelme kapcsán;
 - fasormegújítás esetén tájékoztató felületek kialakítása, biztosítása a helyszínen (pl. fák köré kialakított palástok, táblák);
 - a Zöldfelület Gondnokság Program kiterjesztése a fákra, vagyis kerületi lakók, lakóközösségek, intézmények bevonása a fák fenntartásába.

2. Mivel a kerület zöldterületeinek jelentős részét a magánterületeken elhelyezkedő zöldfelületek, magánkertek fedik le, ezek minőségi fenntartása közös érdek. Az Önkormányzat támogatja ezek fenntartását és fejlesztését, melyre az alábbi tevékenységeket javasolhatók:
 - a társasházi belső kertek, udvarok zöldítésének elősegítése pályázati lehetőség biztosításával, az alábbi programokkal (pl. őshonos gyümölcsfa program, rovar- és méhbarát kertek kialakítása a biológiai sokféleség fenntartása és növelése érdekében);
 - a társas- és magánházak tulajdonosainak támogatása zöldtetők és zöldfalak kialakításának és fenntartásának érdekében;
 - a „Hegyvidéki Csodakert” program folytatása a zöldfelületek színvonalának növelése és a kertek, erkélyek, balkonok zöldítése érdekében;
 - a fentiek támogatása szemléletformáló programok lebonyolításával, széles körű kommunikációval és szakmai tanácsadás biztosításával.
3. A „Zöld Hegyvidék” koncepció megvalósításának érdekében az Önkormányzat tovább erősíti környezetvédelmi szempontú szemléletformálási, tájékoztatási tevékenységét:
 - Zöld Információs Pont működtetése az Polgármesteri Hivatal Zöld Irodáján belül, ahol a lakosok hiteles tájékoztatást, szaktanácsadást kaphatnak környezetvédelmi kérdésekben, valamint az Iroda koordinálja a kerület környezetvédelemmel, klímavédelemmel és fenntarthatósággal kapcsolatos kezdeményezéseit;
 - Szemléletformáló kampányok, események szervezése és lebonyolítása minden kerületi célcsoport számára.
4. Kiemelt feladat a vállalati szektor (kis és közép vállalatok, egyéni vállalkozók, multinacionális cégek, üzletek, szolgáltatók, vendéglátó egységek) támogatói szerepének erősítése a kerület zöldfelületeinek védelme és környezeti fenntarthatósága érdekében. Az Önkormányzat lépéseket tesz a kerületi vállalkozók bevonása érdekében; amely akár szponzori formában (anyagi támogatás, vagy tárgyi eszköz felajánlása egy környezetvédelmi ügy érdekében), vagy emberi erőforrás felajánlásával (pl. szemétszedési, felújítási akciók) történhet. Szintén hasznos lehet a kerületi székhelyű cégek területének, kommunikációs felületeinek felajánlása a kerületi „zöld” ügyek promotálására (pl. plakátok, tájékoztató anyagok kihelyezése, közösségi média felületük használata, rendezvények befogadása).

A hároméves nemzetközi együttműködéssel megvalósult projekt lehetőséget nyújtott arra, hogy a Hegyvidéken más országok tudását és tapasztalatait is felhasználva megalapozzuk a kerület zöldfelületeinek hatékony és fenntartható kezelésének rendszerét, melyben a lakosság bevonásának, aktív szerepvállalásának is kiemelt szerep jut. Az Önkormányzat előremutató és más önkormányzatok, települések számára is jó példát jelentő gyakorlatot indított el a Hegyvidéken, melynek fenntartása, továbbfejlesztése elősegíti a kerületi lakosság életkörülményeinek további javítását, a zöldebb és élhetőbb környezet kialakítását. Ennek érdekében fogalmaztuk meg az intézkedéscsomagot.

Az előterjesztést véleményezésre megküldtem a Környezetvédelmi és Közbiztonsági Bizottságnak. A Bizottság véleményéről a testületi ülésen adok tájékoztatást.

Az előterjesztésben foglalt indokok alapján kérem a Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

Az Interreg Central Europe „Urban Green Belts” nemzetközi zöldfelület-fejlesztésiprojekt eredményeinek fenntartása és továbbfejlesztése érdekében a Képviselő-testület felkéri a Polgármestert, hogy

1. a) az Önkormányzat folytassa a közterületi zöldfelületek fejlesztését a Zöldfelület Gondnokság Program, valamint faültetési programok keretében a lakosság bevonásával, ehhez kapcsolódóan további szemléletformáló kampányokat szervezzen és bonyolítson le.
b) vizsgálja meg Önkormányzati pályázatok kialakításának lehetőségét, melynek keretében támogatná a magánterületi zöldfelületek, magánkertek fejlesztését, különös tekintettel a faültetésekre, őshonos és méhbarát növényfajok ültetésére, zöldtetők és zöldfalak kialakítását.
c) az Önkormányzat folytassa és erősítse a környezetvédelmet és fenntarthatóságot érintő szemléletformálási és tájékoztatási tevékenységet a Zöld Iroda működésén belül.
d) vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy a vállalati szektor szereplői, erőforrásaikat figyelembe véve miként vonhatók be a helyi környezetvédelmi kezdeményezések támogatásába és fejlesztésébe.
2. tájékoztassa a Képviselő-testületet az 1. pontban meghatározott feladatok előrehaladásáról 2019. december 31-éig

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2019. május 13.

Kovács Lajos
alpolgármester

Láttam:

dr. Gottfried-Tusor Gabriella
jegyző

Pokorni Zoltán
polgármester